

беспечаюць працэсы стравання, па ўзроўні дыферэнцыявання значна адрозніваюцца ад паказчыкаў фізіялагічна сталых парасят.

ЛІТАРАТУРА

Скудная, Т. М. Марфафункцыянальныя асаблівасці дванаццаціперсай кішкі парасят-гіпатрофікаў : аўтарэф. дыс. ... канд. вет. навук : 16.00.02 / Т. М. Скудная; Віцебская дзярж. акад. вет. медыцыны. – Віцебск, 2010. – 22 с.

УДК 634.4.053:611.341

МАРФАФУНКЦЫЯНАЛЬНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ СЛІЗІСТАЙ АБАЛОНКІ І ЗАЛОЗАВАГА АПАРАТА СТРАЎНІКА НОВАНАРОДЖАННЫХ ПАРАСЯТ

Туміловіч Г. А., Харьтонік Дз. М., Грышчук С. В., Воранаў Дз. В.
УА «Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Мэта даследаванняў – вызначыць марфафункцыянальную арганізацыю слізистой абалонкі і залозавага апарата страўніка нованароджаных парасят у залежнасці ад фізіялагічнай сталасці.

Навукова-вытворчыя даследаванні па рашэнні пастаўленай мэты ажыццяўляліся ў 2015-2016 гг. ва ўмовах КВС СВК «Ніва-2003» Гродзенскага раёна і марфалагічнай лабараторыі кафедры анатоміі жывёл УА «ГДАЎ». Матэрыялам для гісталагічных даследаванняў служылі ўзоры сценак тонкага кішэчніка (дванаццаціперсай, падуздышнай і худой кішкі), атрыманых ад аднадзённых парасят з рознай ступенню фізіялагічнай сталасці.

Слізістая абалонка фундальнай зоны страўніка парасят-нарматрофікаў мае таўшчыню, роўную $285,8 \pm 9,6$ мкм, што на 13,3% больш, чым у парасят-гіпатрофікаў. Падслізістая аснова ў нованароджаных парасят-гіпатрофікаў перавышае такую ў парасят-гіпатрофікаў. Мышачная абалонка парасят-нарматрофікаў у гэтым узросце дасягала максімальных велічынь і была роўная $381,7 \pm 11,2$ мкм.

У фундальнай зоне слізистой абалонкі страўніка парасят страўнікавыя валікі маюць роўныя краі з вяршынямі ад круглявай да плоскай формы. Глыбіня страўнікавых ямак была найбольшая ў парасят-нарматрофікаў і складала $101,3 \pm 6,8$ мкм, што на 13,5% менш, чым у парасят-гіпатрофікаў. Фундальныя залозы займаюць значную плошчу слізистой абалонкі страўніка. Дыяметр залоз у дадзенай зоне страўніка склаў $23,28 \pm 1,24$ мкм. Парыетальныя клеткі сустракаюцца асобнымі групамі па ўсёй даўжыні фундальных залоз. Іх колькасць у складзе ад-

ной фундальной залозы слізистой абалонкі страўніка ў сутачных парасят-нарматрофікаў складае $16,2 \pm 0,4\%$, што на $21,4\%$ менш, чым у парасят-гіпатрофікаў.

Лімфатычныя вузельчыкі фундальной зоны слізистой абалонкі страўніка лакалізуюцца ў рыхлай злучальнай тканцы ўласнай пласцінкі слізистой абалонкі пад дном залоз, у тоўшчы мышачнай пласцінкі або ў падслізистой аснове. У слізистой абалонцы страўніка сутачных парасят лімфатычныя вузельчыкі размяшчаюцца адзінкава ці у выглядзе выключэння групамі, што больш уласціва зонам з добра развітой падслізистой асновай (на вяршынях або каля асновы зморшчын слізистой абалонкі страўніка). Паблізу лімфатычных вузельчыкаў адзначаецца лімфацытарная інфільтрацыя, якая фарміруе ваколвузелкавую зону. Лімфатычныя вузельчыкі фундальной зоны сутачных парасят не выразна абмежаваныя па перыферыі, іх капсула ледзь прыкметная, а памеры дасягаюць у сярэднім $192,72 \times 202,94$ мкм.

Таўшчыня сценкі страўніка ў піларычным адзеле ў парасят-нарматрофікаў максімальная і роўная $1341,8 \pm 21,6$ мкм, што на $17,5\%$ больш, чым у парасят-гіпатрофікаў. Слізістая абалонка ў жывёл абедзвюх груп у дадзеным адзеле найбольшая і складае ў парасят-нарматрофікаў $307,8 \pm 9,1$ мкм, а ў парасят-гіпатрофікаў $264,1 \pm 8,3$ мкм. Глыбіня ямак піларычнай зоны страўніка сутачных парасят-нарматрофікаў больш на $2,8\%$, чым у парасят-гіпатрофікаў.

Дыяметр залоз слізистой абалонкі ў дадзенай зоне страўніка дасягае максімальных велічынь – $27,74 \pm 1,44$ мкм пры значных ваганнях. Парыетальныя клеткі ў складзе піларычных залоз не выяўляюцца. У піларычнай зоне слізистой абалонкі страўніка лакалізуюцца лімфатычныя вузельчыкі, якія знаходзяцца на пачатковым этапе развіцця, тады як інфільтрацыя лімфацытамі наадварот больш адметна ($40-60$ клетак у полі зроку мікраскопа).

У сутачных парасят-нарматрофікаў у піларычнай зоне слізистой абалонкі страўніка вышыня павярхоўнага і ямачнага эпідэлія больш, чым у парасят-гіпатрофікаў на $4,3\%$ і $3,6\%$ адпаведна. У сутачных парасят-гіпатрофікаў і парасят-нарматрофікаў у гэтай зоне размяшчаюцца лімфатычныя вузельчыкі трохкутнай формы, аснова якіх размешчана каля падслізистой асновы. Мышачная пласцінка слізистой абалонкі страўніка на мяжы з вяршынямі лімфатычных вузельчыкаў вытанчаецца, а часам і зусім прарываецца. Большая частка лімфатычных вузельчыкаў гэтай зоны страўніка парасят-гіпатрофікаў знаходзіцца на пачатковай стадыі развіцця, аб чым сведчыць наяўнасць недаразвітай злучальнатканкавай капсулы.

У выніку праведзеных даследаванняў устаноўлена, што найбольшыя структурныя змены адзначаюцца ў слізістай абалонцы страўніка нованароджаных парасят, тады як мышачная і сярэзная абалонка маюць больш стабільную структуру.

ЛІТАРАТУРА

1. Марфафункцыянальныя паказчыкі худой кішкі ў парасят пры эксперыментальным дысбактэрыёзе // Дз. У. Воранаў [і інш.] // Сельская гаспадарка – праблемы і перспектывы: зб. нав. прац / Установа адукацыі “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт”. – Гродна, 2016. – Т. 25. - Гродна, 2014. – С. 42-48. – Т. 33 : Ветэрынарыя. – С. 112-118.
2. Прэпараты для інтэнсіўнага росту парасят-гіпатрофікаў / М. Чабасёў [і інш.] // Камбікорм. – 2010. – № 7. – С. 80-81.

УДК 636.22/.28.09:618.11:615.9

ПРООКСИДАНТНО-АНТИОКСИДАНТНЫЙ СТАТУС КОРОВ И КОЗ ПРИ ОВАРИОДИСТРОФИИ

Федоренко С. Я.,¹ Кошевой В. П.¹, Складов П. Н.²

¹ Харьковская государственная зооветеринарная академия
г. Харьков, Украина

² Днепропетровский государственный аграрно-экономический
университет
г. Днепр, Украина

Известно, что функционирование органов, в том числе и репродуктивных, связано с активностью системы антиоксидантной защиты [3]. В то же время нарушения, например ситуативное увеличение концентрации свободнорадикальных окислов, сопровождаются развитием патологических процессов [1, 2, 5]. В частности, нарушается жизнедеятельность клеток, ускоряются дистрофия, апоптоз, некробиоз, атрофия и некроз, что проявляется дефектами в мембранах клеток и митохондриях [4].

Поэтому окислирование липидных структур лежит в основе развития патологических процессов, в том числе и в органах размножения животных.

В связи с этим цель нашей работы состояла в определении концентрации производных свободнорадикальных окислов и статуса антиоксидантной защиты у коров и коз при овариодистрофии.

Работа выполнена в условиях лабораторий кафедры ветеринарной репродуктологии, учебно-практического комплекса животноводства и растениеводства Харьковской государственной зооветеринарной ака-